

Мовно-літературна галузь

Освітній компонент:

Мови корінних народів та національних меншин України

Навчальна програма з польської мови та читання (складник типової освітньої програми)

для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою

Результати навчання

На кінець II циклу навчання

здобувач / здобувачка початкової освіти (учень / учениця):

- 1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- 2) сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення власного естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;
- 3) висловлює свої думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;
- 4) оцінює індивідуальне мовлення – своє та інших учнів, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

<i>Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:</i>		
п/п	<i>Загальні результати</i>	<i>II цикл (3-4 клас)</i>
<i>до пункту 1</i>		
1.1	Сприймає усну інформацію	Сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію.
1.2	Перетворює усну інформацію	На основі почутого малює схеми, таблиці, добирає ілюстрації; передає інформацію стисло і вибірково; переказує текст за різними завданнями.
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою.
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Визначає за допомогою вчителя тему, основні ідеї усної інформації; обговорює зміст, форму та окремі деталі простих текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб..
1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює власні думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; пояснює свої погляди, спираючись на власний досвід, визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або

		заперечує її.
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди, підтверджуючи їх прикладами; враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди.
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі словесні й несловесні засоби для передавання емоцій та настрою; розпізнає певні засоби художньої виразності в тексті; може використати їх у власному мовленні; створює невеличкі за обсягом і прості медіапродукти за допомогою вчителя (або самостійно)
1.8	Регулює власний емоційний стан	Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого / побаченого; ввічливо спілкується, використовуючи у власному мовленні формули мовленнєвого етикету.
до пункту 2		
2.1	Сприймає текст	Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів.
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє головне і другорядне в тексті; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів.
2.3	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	Розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; описує емоції літературних персонажів та відтворює їх під час інсценування.
2.4	Оцінює текст	Висловлює власне ставлення до змісту прочитаних творів, образів літературних персонажів, думки з приводу простих медіатекстів та наводить аргументи до власних висловлювань, використовуючи текст, або спираючись на свій досвід, інші джерела інформації.
2.5	Обирає тексти для читання	Самостійно обирає книжку для читання; пояснює свій вибір метою читання (для задоволення власних читацьких інтересів, пошуку потрібної (навчальної/ цікавої) інформації)
2.6	Перетворює інформацію	На основі тексту малює /добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно; складає план, таблицю.
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює сюжет, кінцівку, місце подій, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує з

		репліками під час театралізації тощо).
до пункту 3		
3.1	Створює письмові висловлення	Пише розбірливо рукописними буквами, в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата, дотримуючись норм літературної мови; користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює (за допомогою вчителя або інших дорослих) прості медіатексти, використовує певні форми їх презентації.
3.2	Взаємодіє онлайн	Створює короткі письмові повідомлення і обмінюється ними.
3.3	Редагує письмові тексти	Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки власного письма самостійно (або за допомогою інших) та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування.
до пункту 4		
4.1	Аналізує мовні явища	Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками.
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Експериментує зі звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.

Конкретні очікувані результати та зміст II циклу навчання

Результати навчання та пропонований зміст з польської мови та читання для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти	
3 клас	
Знання про мову. Мовні уміння. Розвиток читання та мовлення	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: сприймає на слух і розрізняє голосні та приголосні звуки, характеризує звуки, слова, словосполучення; вміє розрізняти на слух різні за інтонаційними ознаками речення; виділяє необхідні слова та характеризує їх, розпізнає різні види текстів (розповідь, опис, міркування); розрізняє твори за емоційно-експресивним забарвленням (веселі, сумні, смішні).</p>	<p>Сприйняття усної інформації <u>Аудіювання</u> Сприймання на слух звуків, слів, словосполучень із вивченими голосними та приголосними звуками. Сприймання на слух речень, різних за інтонаційними ознаками. Сприймання на слух інтонації висловлювання, змісту тексту (читання вчителем, учнями, прослуховування електронних носіїв інформації) при середньому темпі читання (100 слів за хвилину). Сприймання на слух коротких текстів (розповідь, опис, міркування) (6–7 речень).</p>

	Сприймання на слух емоційно-експресивного забарвлення творів.
<p>Учень/учениця:</p> <p>правильно промовляє слова з ненаголошеними голосними, дзвінками та глухими приголосними, слова, словосполучення з вивченими звуками; відповідає на запитання, ставить запитання, веде бесіду та діалоги; уміє будувати речення, різні за метою висловлювання; називає тему твору, його головну думку, за допомогою вчителя пояснює за-головок твору, виділяє голосом слова, що позначають головну думку; будує зв'язні усні розповіді за сюжетними малюнками, ілюстраціями, за змістом прослуханого і прочитаного самостійно; будує самостійні висловлювання на основі особистого життєвого досвіду; усно переказує текст дослівно, вибірково, власними словами; описує портрет персонажа за змістом прочитаного твору, за малюнком до нього; викладає послідовність подій у творі з опорою на пропоновану вчителем схему; вміє працювати самостійно, будувати власні усні зв'язні висловлювання з використанням слів-звертань, слів, якими висловлюють побажання, прохання, вдячність, співчуття; вміє вести бесіду, діалог; уміє вдосконалювати усні зв'язні висловлювання за метою, змістом, формою; використовує при говорінні відповідну жестикуляцію, міміку; переказує прочитане з елементами фантазування, інсценізує сюжет твору;</p>	<p><u>Говоріння (діалогічне та монологічне мовлення)</u></p> <p>Правильне промовляння слів з ненаголошеними голосними, дзвінками та глухими приголосними. Правильне промовляння слів зі щільними приголосними та африкатами, зокрема свистячими (<i>s, z, c, dz</i>), шиплячими (<i>sz, ź, cz, dź</i>), середньоязиковими (<i>ś, ź, ć, dź</i>).</p> <p>Побудова запитань і відповідей на запитання. Формулювання речень простої структури, різних за метою висловлювання.</p> <p>Визначення основної теми, основної думки тексту, опис портрета персонажа за змістом прочитаного твору, за малюнком до твору.</p> <p>Виділення голосом слів, що позначають головну думку тексту.</p> <p>Побудова зв'язних усних розповідей (текст-опис, текст-міркування) за сюжетними малюнками, ілюстраціями, за опорними словами (до 5 речень), за змістом прослуханого і прочитаного самостійно.</p> <p>Переказ прочитаного або заслуханого тексту. Побудова бесіди, діалогу (4–5 реплік кожного співбесідника).</p>
Змістова лінія «Читаємо»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця:</p> <p>вміє читати художні тексти, виразно, чітко вимовляти слова, дотримуватися відповідного темпу читання, ритму, сили голосу залежно від комунікативної</p>	<p><u>Читання</u></p> <p>Оволодіння технікою читання (правильна вимова всіх графічних і фонетичних знаків, читання вголос, мовчки, плавне, свідоме, правильне, чітке, виразне читання, повільне, помірне,</p>

<p>ситуації; вміє охоплювати зором читацьке поле (10–15 графічних знаків, тобто 2–3 слова), використовуючи центральний та бічний погляд; вміє читати плавно, свідомо, виразно (вголос, мовчки) з поступовим збільшенням швидкості читання невеликих текстів різних жанрів (50–60 слів за хвилину); вміє читати речення, не пропускаючи слів, не замінюючи слова, не повторюючи кілька разів прочитане слово; вміє працювати з художнім текстом, самостійно читати і розуміти запропоновані учителем слова, речення, художні твори; вміє орієнтуватися в підручнику, читати окремі речення, абзаци, ділити текст на частини, добирати до нього заголовки (за допомогою вчителя); розрізняє художні засоби виразності (порівняння, епітет, метафора), розуміє їх значення, використовує їх у власному мовленні.</p>	<p>швидке, неритмічне читання). Читання та розрізнення творів різних жанрів. Виразне читання невеликих за обсягом текстів різних жанрів. Самостійне читання запропонованого вчителем твору. Поняття про художні засоби виразності (порівняння, епітет, метафора) (без термінів).</p>
<p>Учень/учениця: має знання про польську усну народну творчість: казки, легенди (2–3), колядки (2–3), скоромовки, лічилки (3–4), загадки (4–5), приказки, прислів'я (4–5), вірші (5–6); має уявлення про малі фольклорні форми (загадки, скоромовки, прислів'я, дитячий ігровий фольклор), народні та літературні казки польських і зарубіжних авторів, прозові твори (оповідання, уривки з повістей), поезію (вірші для дітей, пейзажна лірика) та їх особливості; має уявлення про польські народні звичаї, обряди, шанобливо ставиться до народних і сімейних традицій; знає тематичні групи слів, що відображають специфіку матеріальної польської культури з урахуванням культури поляків, які проживають в Україні (назви відрізків часу, місяців, професій, одягу та взуття); знає твори польських письменників про природу, дітей, їхні стосунки в сім'ї, школі; знає види книжок, структурні елементи книги, її</p>	<p>Тематика спілкування та перелік творів для розвитку мовлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усна народна творчість (загадки, скоромовки, лічилки, дитячий ігровий фольклор, колядки, приказки, прислів'я про місяці року, героїко-фантастичні казки, легенди («Baśń o dwunastu miesiącach», «O smoku wawelskim», «O trębaczu z wieży Mariackiej»), байки, вірші, присвячені народним звичаям). 2. Наша школа, наш клас. Годинник. Місяці. 3. Культура поведінки. Людина і добро. 4. Дитячі ігри та забави. Мої колекції. 5. Осінь. Природа восени. Осінній ліс. 6. Моя родина. Родинні зв'язки і традиції. Професії батьків. Домашня праця, допомога батькам вдома. 7. Зима. Природа взимку. Турбота про тварин і птахів узимку. Зимові свята й розваги. Народні традиції. 8. Рідний край. Місто, село. 9. Україна. Київ – столиця України. 10. Моє помешкання.

<p>призначення.</p>	<p>11. Одяг та взуття.</p> <p>12. Книга – джерело знань. Польська література для дітей (<i>орієнтовний перелік рекомендованих творів</i>): байки – I. Krasicki «Rybka mała i szczupak», «Orzeł i sowa», вірші – R. Pisarski «A i e», E. Szelburg-Zarembina «Wiersze o miesiącach», W. Badalska «Ballada o uprzejmym rycerzu», «Wakacyjny letni czas», S. Pagaczewski «Wesoła zabawa», H. Zdzitowiecka «Gdzie jesteś, jesieni?», M. Kownacka «Sowa», «Jeż», W spiżarni», T. Chudy «Z drzewa spada ptak», S. Grochowiak «Na słotę», M. Terlikowska «Nasza Babcia», K. Wodnicka «Opiekun w ZOO», H. Szayerowa «Sanitarny helikopter», A. Nosalski «Piernikowa góra», M. Buczkówna «Sarenka w zimie», F. Kobryńczuk «Leśne ścieżki», D. Wawiłow «Zapach czekolady», W. Chotomska «Polonez», «Skowronek», «To już pora na wigilię», «Krakowiak», S. Szydłowski «Dom», W. Broniewski «Pierwiosnek», K. Ślaskowiczówna «Święty Kazimierz», «Wiosna», J. Stańczak «Szarotka», E. Wiśniewska «Prima aprilis», E. Zechenter-Spławińska «Rozmowa z mamą», K. Przerwa-Tetmajer «W lesie», I. Sikirycki «Wakacyjne fraszki», уривки з оповідань, повістей – J. Wirski «Legenda o głogu», E. Szelburg-Zarembina «Jak powstała Warszawa», «Na białym koniu», «Deszcz na świętą Małgorzatę», H. Łochocka «Skarbnik – duch kopalni», Z. Charszewska «Pan Twardowski», A. Maryńska «Palmowa niedziela».</p> <p>13. Культурні зв'язки. Подорож до Польщі.</p> <p>14. Весна. Природа навесні. Великдень. Народні традиції.</p> <p>15. Моя мама. День матері.</p> <p>16. Літо. Природа влітку. Канікули. Народні традиції.</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»</p>	
<p>Очікувані результати</p>	<p>Зміст навчання</p>
<p>Учень/учениця: вміє писати слова з голосними, дзвінками та</p>	<p style="text-align: center;"><u>Письмо</u> Каліграфічне письмо польськими буквами.</p>

<p>глухими приголосними, твердими та м'якими приголосними;</p> <p>використовує діакритичний знак «риска», букву <i>i</i> на позначення м'якості приголосних звуків на письмі;</p> <p>вміє писати диграфи, буквосполучення;</p> <p>записує слова в алфавітному порядку;</p> <p>списує слова, речення, короткі тексти, подані друкованим та рукописним шрифтами з використанням правил переносу слів з рядка в рядок (швидкість 20–25 знаків за хвилину);</p> <p>вміє будувати зв'язні писемні розповіді за сюжетними малюнками, ілюстраціями, за змістом прослуханого і прочитаного самостійно;</p> <p>вміє складати власний писемний текст, переказ (40 слів), твір-міркування;</p> <p>вміє оформлювати оголошення, заяву, вітальну листівку, знає їх складові;</p> <p>вміє списувати з друкованого та рукописного текстів, писати під диктовку.</p>	<p>Запис голосних звуків і букв польської мови (<i>a, q, e, e, i, o, ó, u, y</i>) та їх порівняння з буквами рідної мови.</p> <p>Дзвінки та глухі приголосні.</p> <p>Тверді та м'які приголосні.</p> <p>Позначення м'якості приголосних на письмі діакритичним знаком ' (риска) та буквою <i>i</i>.</p> <p>Диграфи <i>ch, cz, dz, dź, dż, rz, sz</i>, буквосполучення <i>ść, szcz, dźdź</i>.</p> <p>Польська абетка (35 букв).</p> <p>Списування слів, речень, коротких текстів (4–5 речень), поданих друкованим та рукописним шрифтами.</p> <p>Складання тексту-розповіді та тексту-опису за сюжетними малюнками, ілюстраціями, за змістом прослуханого і прочитаного самостійно.</p> <p>Складання власного тексту, переказу, твору-міркування.</p> <p>Оформлення ділових документів.</p> <p>Списування з друкованого та рукописного тексту (35–40 слів).</p> <p>Письмо під диктовку (30–40 слів).</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця:</p> <p>сприймає прості медіапродукти (комікси, дитячі мультфільми, фільми тощо); бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів;</p> <p>висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду простих медіапродуктів.</p>	<p>Візуальні медіа (фотографія як джерело інформації (наприклад, пейзаж, портрет, сюжетна світлина), малюнок як джерело інформації. Комікси.</p> <p>Аудіовізуальні медіа (мультфільми, улюблений герой, колір, звук, музика в мультфільмах, критерії добору мультфільмів для перегляду).</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця:</p> <p>має знання про основні функції мови – комунікативну та мислетворчу;</p>	<p><u>Мова як найважливіший засіб спілкування</u></p> <p>Основні функції мови (комунікативна та мислетворча).</p>
<p>Учень/учениця:</p> <p>знає голосні звуки, дзвінки та глухі, тверді та м'які приголосні;</p> <p>правильно вимовляє голосні та приголосні звуки у словах, словосполученнях, реченнях;</p> <p>уміє визначати кількість звуків та букв у</p>	<p><u>Звуки і букви</u></p> <p>Звуки мовлення (голосні, приголосні) і букви.</p> <p>Групи звуків, приголосні звуки за дзвінкістю / глухістю, твердістю / м'якістю.</p> <p>Чергування голосних і приголосних звуків у коренях слів.</p>

<p>визначених словах; має уявлення про чергування голосних і приголосних звуків у коренях слів; уміє ділити слова на склади, правильно визначати наголос у слові.</p>	<p>Чергування <i>e випадного</i> з фонемним нулем (<i>pies – psa, dzień – dnia</i>) (без термінів). Чергування голосних <i>e : a</i> в корені (<i>mierzyć – miara, leśny – las</i>) (без терміна). Чергування приголосних <i>k : cz : c</i> (<i>ręka – poręczyć – ręce</i>), <i>g : z : dz</i> (<i>droga – dróżka – na drodze</i>), <i>ch : sz</i> (<i>mucha – muszka</i>). Складоподіл. Наголос у польській мові (динамічний, постійний). Випадки відхилення від постійного наголосу (на 3 складі від кінця слова – дієслова в 1 і 2 особі множини минулого часу, дієслова в однині і 3 особі множини умовного способу, на 4 складі від кінця слова – дієслова в 1 і 2 особі множини умовного способу) (без термінів). Звуко-буквений аналіз слів.</p>
<p>Учень/учениця: пояснює лексичне значення окремих слів, фразеологізмів, прислів'їв; уміє визначати пряме і переносне значення слова, лексичне значення синонімів, антонімів, добирати синоніми, антоніми; вміє користуватися орфографічними та двомовними словниками (за допомогою вчителя).</p>	<p><u>Лексика і фразеологія</u> Лексичне значення слова. Багатозначні слова. Поняття про синоніми. Синонімічні ряди. Антоніми та антонімічні пари. Орфографічні та двомовні словники.</p>
<p>Учень/учениця: має уявлення про споріднені слова, уміє добирати спільнокореневі слова; знає частини слова (корінь, закінчення, основа, суфікс, префікс), уміє визначати їх; має уявлення про роль закінчень у побудові словосполучень та речень; має уявлення про утворення слів-прикметників за допомогою суфіксів <i>-sk-, -ck-, -dzk-</i>, про словотворчу роль суфіксів, у тому числі суфіксів <i>-aszek-, -uszek-, -iszek-, -yszek-</i> для творення слів зі зменшено-пестливим значенням; має уявлення про словотворчу роль префіксів; уміє бачити подібні та відмінні частини слова у рідній та польській мові.</p>	<p><u>Будова слова</u> Споріднені слова. Поняття про корінь слова, закінчення. Основа слова. Суфікс. Вживання суфіксів <i>-sk-, -ck-, -dzk-</i> для творення слів-прикметників (без терміна). Вживання суфіксів <i>-aszek-, -uszek-, -iszek-, -yszek-</i> для творення слів зі зменшено-пестливим значенням. Префікс. Вживання префіксів <i>z-, s-, ś-, wz-, ws-, bez-, nad-, ob-, od-, pod-, przed-, roz-, w-</i>.</p>
<p>Учень/учениця: має уявлення про іменник як повнозначну</p>	<p><u>Частини мови</u></p>

<p>частину мови; вміє розрізнявати іменники – власні назви та іменники – загальні назви, визначати рід іменників за допомогою слів <i>on (mój), ona (moja), ono (moje)</i>; має уявлення про прикметник як словозмінну повнозначну частину мови; вміє розрізнявати особові займенники; має уявлення про дієслово як словозмінну повнозначну частину мови, що називає процесуальну ознаку (виконувану предметом дію); вміє розрізнявати дієслова за особами і числами у теперішньому часі; має уявлення про числівник як словозмінну повнозначну частину мови, яка виражає кількість предметів та їх порядок при лічбі; має уявлення про прислівник як незмінювану повнозначну частину мови.</p>	<p>Іменник як повнозначна частина мови. Власні та загальні іменники. Число і рід іменників (чоловічий, жіночий, середній). Поняття про прикметник, його загальне значення. Поняття про займенник. Особові займенники. Поняття про дієслово, його загальне значення. Зміна дієслів у теперішньому часі за особами і числами. Поняття про числівник. Поняття про прислівник.</p>
<p>Учень/учениця: має уявлення про текст, його структуру; вміє добирати заголовки до текстів, визначати тему, дійових осіб тексту; вміє визначати частини тексту, абзаци; вміє визначати тексти або їх фрагменти за метою висловлювання (розповідь, опис, міркування); вміє будувати власний текст на запропоновану вчителем тему з використанням плану, малюнків, опорних слів, власних міркувань, за створеною ситуацією, за допомогою ігрових прийомів.</p>	<p><u>Текст</u> Ознайомлення з поняттям «текст». Зв'язок речень у тексті. Заголовок, будова, частини тексту. Абзац. Типи текстів за метою висловлювання (розповідь, опис, міркування).</p>
<p>Учень/учениця: знає типи речень за метою та інтонацією висловлювання; знає типи речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням; уміє правильно будувати прості за структурою речення зі звертанням; знає головні й другорядні члени речення та уміє визначати їх; уміє визначати однорідні члени речення (підмети, присудки), будувати поширені речення; має уявлення про поєднання однорідних членів речення за допомогою сполучників <i>a, ale, lecz</i>; уміє бачити подібне і відмінне в реченні,</p>	<p><u>Речення</u> Речення за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні) та емоційним забарвленням (окличні). Речення зі звертанням. Головні члени речення: підмет і присудок, зв'язок між ними. Другорядні члени речення. Зв'язок між головними та другорядними членами речення. Поняття про однорідні члени речення (підмети, присудки). Поєднання однорідних членів речення за допомогою сполучників <i>a, ale, lecz</i> (без</p>

порівнювати речення в рідній та польській мові.	термінів).
<p>Учень/учениця: вміє переносити слова з рядка в рядок; вживає крапку, знак питання, знак оклику в кінці простого речення, розділові знаки при однорідних членах речення; правильно пише та вживає суфікси (-sk-, -ck-, -dzk-), префікси (nad-, od-, pod-, przed-, w-); вміє правильно писати співзвучні префікси та прийменники; вміє правильно писати розділові знаки при звертанні, у реченнях, що містять сполучники <i>a, ale, lecz</i>. вміє безпомилково писати слова зі списку найуживаніших.</p>	<p><u>Правопис</u> Перенос слів з рядка в рядок. Крапка, знак питання, знак оклику в кінці речень. Розділові знаки при однорідних членах речення. Правопис суфіксів -sk-, -ck-, -dzk-. Правопис префіксів nad-, od-, pod-, przed-, w- і співзвучних прийменників nad, od, pod, przed, w. Розділові знаки при звертаннях. Розділові знаки у реченнях, що містять сполучники <i>a, ale, lecz</i>. Список найуживаніших слів, які викликають труднощі у вимові та написанні: <i>Boże Narodzenie, Wielkanoc, Kraków, godło, przepraszam, łąka, książka, kukulka, wiewiórka, niedźwiedź, pszczoła, wąż, żółw, liść, przedpokój, odpowiadać, nadchodzić, życzenie, lekarz.</i></p>
4 клас	
Знання про мову. Мовні уміння. Розвиток читання та мовлення	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: має навички сприймання незнайомого тексту, вміє слухати, засвоювати його зміст, розрізнити твір за жанровими особливостями (казки, вірші, фрагменти прози), емоційно-експресивним забарвленням; висловлює власну думку про зміст, героїв твору.</p>	<p style="text-align: center;">Сприйняття усної інформації</p> <p><u>Аудіювання</u> Сприймання на слух зв'язного мовлення, незнайомого художнього тексту (2–3 хвилини). Розуміння змісту, основної думки нескладних науково-популярних текстів (1–2 хвилини) і текстів, різних за жанровими особливостями, емоційно-експресивним забарвленням.</p>
<p>Учень/учениця: правильно промовляє голосні та приголосні звуки, букви польського алфавіту, неносові та носові голосні, дзвінки та глухі, тверді й м'які приголосні звуки; чітко вимовляє слова, дотримуючись наголосу, пауз, інтонації кінця й середини речення; вміє конструювати речення, використовувати для цього слова-синоніми, слова-антоніми,</p>	<p><u>Говоріння (монологічне та діалогічне мовлення)</u> Правильна вимова голосних і приголосних звуків, які позначаються буквами, диграфами та буквосполученнями. Конструювання окремих речень. Складання тексту-розповіді за змістом сюжетного малюнка, за власними спостереженнями, за поданим початком, з використанням опорних слів, плану.</p>

<p>головні та другорядні члени речення; вміє складати текст-розповідь за змістом сюжетного малюнка, за власними спостереженнями, за поданим початком, з використанням опорних слів, плану; вміє називати тему, визначати основну думку твору, пояснювати зміст прочитаного уривку, цитати (без терміна); вміє формулювати запитання за змістом прочитаного, відповідати на запитання за змістом прослуханого, викладати послідовність подій у творі з опорою на схему (З чого почалася подія? Що відбулося далі? Чим закінчилася подія?); розрізняє персонажі твору за характером ставлення автора до героя; точно й лаконічно висловлює власну думку, дає пояснення, доповнює текст, самостійно працює над текстом, запропонованим учителем; висловлює власну оцінку дій героя твору, вчинків інших персонажів, спираючись на текст і власний досвід; переказує текст художнього твору частково або цілком, ділить його на частини (зачин, головна частина, кінцівка); переказує польською мовою текст, написаний рідною мовою, декламує твори; веде діалог, висловлює власні міркування щодо визначеної мети, використовує відповідну міміку, жести, правила поведінки.</p>	<p>Переказ текстів (розповідь, опис, міркування). Побудова монологічних висловлювань (6–7 речень). Діалогічне мовлення (5–6 реплік).</p>
Змістова лінія «Читаємо»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: читає вголос та мовчки, вибірково; читає плавно, вголос із потрібними паузами, вибором відповідно до комунікативної ситуації сили голосу, темпу, ритму (не менше 60–80 слів за хвилину наприкінці навчального року), з поскладовим читанням багатоскладових слів (обсяг тексту до 400 друкованих знаків); правильно інтонує читання, зокрема речення з однорідними членами речення, зі сполучниками та без них; самостійно читає невеликі за обсягом казки,</p>	<p><u>Читання</u> Читання текстів різних жанрів (казка, легенда, байка, вірш, текст-інформація, текст-опис) вголос та мовчки. Розуміння прочитаних текстів, їх теми, основної думки. Вибіркове читання. Аналіз змісту прочитаних творів.</p>

<p>легенди, байки, вірші, розуміє зміст прочитаного; розрізняє прочитаний твір за жанровими ознаками (казка, загадка, прислів'я); читає текст із невідомими та новими словами (до 1%); знає імена та прізвища польських письменників, поетів (Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Eliza Orzeszkowa, Jan Brzechwa, Julian Tuwim), назви їхніх творів; аналізує зміст прочитаних творів.</p>	
<p>Учень/учениця: має знання про польську усну народну творчість, літературні твори, які відображають специфіку польської культури з урахуванням досвіду поляків, що проживають на території України, знає напам'ять вірші (8–10), уривки з вивчених творів (2–3), загадки (4–5), прислів'я (5–6), календарно-обрядові пісні, колядки (1–2); знає тематичні групи слів, що відбивають специфіку польської матеріальної культури (назви рис характеру людини, транспортних засобів); має уявлення про пригодницькі, фантастичні художні твори, присвячені дітям, їхнім стосункам, взаєминам у сім'ї, школі, природі, різним порам року, ставленню людей до природи, про твори з мотивами пошани до традицій польського народу, твори, які містять морально-етичні поняття, гумор; знає назви та зміст 2–3 казок, 2–3 творів, які вивчалися протягом навчального року; має уявлення про навчальну, художню та довідкову літературу, про жанрове і тематичне багатство книжкових фондів; уміє називати автора за уривком знайомого твору, розпізнавати дитячі книжки, знаходити інформацію про назву книги, її автора; знає, як оформлена книжка (обкладинка, корінець, сторінка, текст, нумерація сторінок, ілюстрації, зміст); уміє вживати набуту інформацію у власному мовленні.</p>	<p>Тематика спілкування та перелік творів для розвитку мовлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усна народна творчість (загадки, скоромовки, лічилки, дитячий ігровий фольклор, колядки, приказки, прислів'я, героїко-фантастичні казки, легенди, байки, вірші, присвячені народним звичаям). Літературні казки польських (H. Sienkiewicz «Bajka», J. Korczak «Król Maciuś Pierwszy», M. Konopnicka «O krasnoludkach i sierotce Marysi», A. Oppman «Syrenka», M. Krüger «O węzowej wdzięczności», «Toruński piernik») та зарубіжних авторів (A. Milne «Kubuś Puchatek», H. Ch. Andersen «Brzydkie kaczątko», J. i W. Grimmowie «Śpiąca królewna»). 2. Наша школа, наш клас. Мої вчителі, мій друг (подруга). 3. Культура поведінки. У магазині. У лікаря. 4. Дитячі ігри та забави. День народження, день імені. 5. Осінь. Природа восени. Національне свято Незалежності Польщі. 6. Моя родина. Дитина як член родини. Риси характеру людини. 7. Зима. Природа взимку. Зимові свята і розваги. Народні традиції. Цікаве і незвичне у світі природи. 8. Рідний край та його історія. 9. Україна. Відомі українці. Герої України. 10. Транспорт, його види.

	<p>11. Моє помешкання.</p> <p>12. Книга – джерело знань. Польська література для дітей (орієнтовний перелік рекомендованих творів: вірші – J. Brzechwa «Tydzień», «Chrząszcz», «Globus», «Siedmiomilowe buty», W. Chotomska «Gdyby tygrysy jadły irysy», T. Kubiak «Ptasia choinka», «Łyżwiarka», «Wieczór wigilijny», J. Kulmowa «Biało», «List do Andersena», K. Makuszyński «120 przygód Koziółka Matołka», A. Mickiewicz «Przyjaciele», J. Ratajczak «Lato malowane», «Liście jak listy», L. Rydel «Jesienią», L. Staff «Gwiazdka», «Deszczyk majowy», E. Szelburg-Zarembina «List do kolegi», T. Śliwiak «Imieninowy prezent», J. Tuwim «Figielek», «Cuda i dziwy», J. Twardowski «Życzenia», D. Wawiłow «Moja tajemnica», «Na wystawie», M. Terlikowska «Przedwiośnie», W. Badalska «Płyną wianki», уривки з оповідань, повістей – J. Chmielewska «Wielkie zasługi», J. Korczakowa «Spotkanie nad morzem», J. I. Kraszewski «Kwiat paproci», Z. Nałkowska «Mały zając»).</p> <p>13. Польща (географічні поняття: головні міста, річки, гори, Балтійське море).</p> <p>14. Знайомимось з історією Польщі. Відомі поляки.</p> <p>15. Весна. Природа навесні. Великдень. Народні традиції.</p> <p>16. Національне свято Конституції 3 Травня.</p> <p>17. Моя мама. День матері.</p> <p>18. Літо. Природа влітку. Канікули. Народні традиції.</p>
--	---

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: уміє списувати з друкованого та рукописного текстів, виконувати такі види письмових робіт: диктант (35–40 слів), письмовий переказ (80 слів), твір (40–50 слів); пише речення з однорідними членами речення</p>	<p><u>Письмо</u> Списування з друкованого та рукописного текстів (45–55 слів), письмо під диктовку, переказ, твір. Написання речень з однорідними членами речення з використанням сполучників та без</p>

<p>з використанням сполучників та без них; уміє висловлювати в письмовій формі свої думки й почуття, писати зорові диктанти (20–30 слів); уміє писати твір за власними спостереженнями, редагувати написані речення або речення, запропоновані вчителем.</p>	<p>них. Редагування написаних речень.</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: сприймає прості медіапродукти (комікси, дитячі мультфільми, фільми тощо); бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів; висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду простих медіапродуктів; створює за допомогою вчителя прості візуальні медіа (фотографії ,онлайн-повідомлення).</p>	<p>Візуальні медіа (фотографія як джерело інформації, наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина, малюнок як джерело інформації). Комікси. Аудіовізуальні медіа (мультфільми, улюблений герой, колір, звук, музика в мультфільмах, критерії добору мультфільмів для перегляду).</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: знає основні відомості про польську мову як засіб спілкування між членами суспільства та пізнання світу; має уявлення про загальнонародну мову та її територіальні й соціальні різновиди.</p>	<p><u>Мова як найважливіший засіб спілкування</u> Диференціація національної польської мови: загальнонародна мова, її територіальні (діалекти, говірки) та соціальні різновиди (жаргони, професійне мовлення).</p>
<p>Учень/учениця: вміє визначати голосні та приголосні звуки; розташовує слова в алфавітному порядку; визначає склади, наголос в словах, у яких він падає на передостанній склад, а в деяких словах з наголосом на 3 і 4 складі від кінця слова; має уявлення про орфоепічні норми, дотримується в мовленні орфоепічних норм.</p>	<p><u>Звуки і букви</u> Голосні та приголосні звуки в польській мові. Алфавіт. Поділ слів на склади. Ознаки поділу слів на склади. Одно-, дво-, трискладові слова. Наголос. Випадки відхилення від постійного наголосу (на 3 складі від кінця слова – дієслова в 1 і 2 особі множини минулого часу, дієслова в однині і 3 особі множини умовного способу, іншомовні запозичення з суфіксами - <i>ik(a)</i> / -<i>uk(a)</i>, на 4 складі від кінця слова – дієслова в 1 і 2 особі множини умовного способу) (без уживання термінів). Орфоепічні норми. Орфоепічні словники.</p>
<p>Учень/учениця:</p>	<p><u>Лексика і фразеологія</u></p>

<p>уміє визначати лексичне значення слова, доречно вживати слова й усталені вирази; визначає пряме та переносне значення слова; вміє добирати й пояснювати лексичне значення синонімів та антонімів; перекладає слова з рідної мови польською і навпаки, вміє користуватися орфографічними та двомовними словниками.</p>	<p>Слово та його лексичне значення. Тематичні групи слів. Поняття про усталені вирази та їх роль. Багатозначність слів. Пряме та переносне значення слова. Синонімічні ряди та антонімічні пари слів. Переклад слів з рідної мови польською і навпаки. Орфографічні та двомовні словники, що використовуються при вивченні польської мови.</p>
<p>Учень/учениця: має уявлення про структурні елементи слова; визначає складові слова (основа, закінчення, корінь, префікс, суфікс), з'ясовує значення слова за значенням окремих його частин, бачить подібне та відмінне в рідній і польській мові; вміє використовувати при побудові речень різні форми окремих слів (однина – множина, окремі відмінкові закінчення); вміє визначати прикметники, утворені з іменників, дієслова, з іменників та прикметників</p>	<p><u>Будова слова</u> Словотвірні елементи слова (основа, корінь, закінчення). Частини слова (словотвірні форманти) – префікс, суфікс. Префікси <i>prze-, nad-, po-, na-, z-, za-, wy-, roz-, ro-</i>. Утворення спільнокореневих слів за допомогою префіксів, суфіксів.</p>
<p>Учень/учениця: має знання про частини мови, їхні граматичні ознаки, їх змінювання, роль у реченні; вміє розрізнати частини мови (іменник, прикметник, особові займенники, дієслово, числівник, прислівник, прийменник); має уявлення про іменники, що містять ознаку або дію; вміє відрізнати іменник від інших частин мови, добирати іменники з різним значенням (однаковим, протилежним); розрізняє назви істот та неістот, ставить відповідні запитання (<i>kto? co?</i>); має уявлення про особові, чоловічо-особові та неособові іменники, вміє розрізнявати їх; вміє вживати в усному та писемному мовленні слова чоловічого, жіночого та середнього родів, розрізнявати число іменників; вміє спостерігати за зміною закінчень іменників відповідно до поставлених запитань; змінює іменники за відмінками і числами,</p>	<p><u>Частини мови</u> Загальне поняття про частини мови. Практичне засвоєння граматичних ознак частин мови. <u>Іменник, його загальне значення, питання, на які він відповідає.</u> Іменники, що називають ознаку або дію (<i>młodość, prośba, pisanie, bieganie</i>). Іменники – назви істот та неістот. Особові, чоловічо-особові та неособові іменники. Граматичний рід іменників. Змінювання іменників за числами та відмінками. Назви відмінків, їх скорочений запис, відмінкові питання. Змінювання іменників – назв істот чоловічого роду, чоловічо-особових іменників в однині й множині. Іменник у реченні. <u>Прикметник, його загальне значення, питання, на які він відповідає.</u></p>

правильно вживає відмінки іменника, утворює словосполучення на основі знань відмінкових закінчень;

має уявлення про роль іменника в реченні, виділяє іменник (у називному відмінку – підмет, іменник у інших відмінках – другорядний член речення);

виділяє прикметники з текстів і речень, з переліку слів, добирає прикметники до іменників;

визначає число прикметника, добирає форми числа;

має уявлення про прикметники, що виступають у ролі іменника;

має уявлення про роль прикметника в реченні (другорядний член речення, рідше – підмет);

уміє відмінювати особові займенники (*ja, ty, on, ona, ono, tu, wy, oni, one*), спостерігати за зміною форм займенників у різних відмінках, у тому числі в залежності від чоловічо-особової форми;

має уявлення про використання займенників у мовленні з метою усунення повторень назв предметів, дійових осіб; про роль займенників у реченні;

має знання про дієслово як частину мови;

визначає неозначену форму дієслова, вміє спостерігати за вживанням дієслів неозначеної форми в усній народній творчості, в художніх текстах, порадах, інструкціях;

визначає часові форми дієслова та використовує у мовленні дієслова теперішнього, минулого, майбутнього часів, порівнює часові форми дієслова в польській та рідній мовах;

має уявлення про дієвідміни, порівнює дієвідміни дієслова в польській та рідній мовах;

має уявлення про роль дієслова в реченні (головний член – присудок);

має знання про числівник, дві групи числівників – кількісні та порядкові (без термінів);

уміє лічити до 100;

виділяє прислівники у тексті, в усному

Відмінювання прикметника за родами, числами, відмінками.

Прикметники, що виступають у ролі іменника. Прикметник у реченні.

Займенник. Особові займенники (*ja, ty, on, ona, ono, tu, wy, oni, one*) та їх відмінювання в однині та множині.

Роль займенників у реченні.

Дієслово, його загальне значення, питання, на які воно відповідає.

Неозначена форма дієслова.

Зміна дієслів за особами, числами і родами.

Особові закінчення дієслів у теперішньому часі. I–IV дієвідміни дієслів.

Особові закінчення дієслів у минулому часі.

Особові закінчення дієслів у майбутньому часі.

Роль дієслова в реченні.

Загальне поняття про числівник.

Кількісні та порядкові числівники в межах 100 (без термінів).

Загальне поняття про прислівник.

Поняття про прийменник. Вживання прийменників для зв'язку слів у реченні.

<p>мовленні; має уявлення про роль прийменників і сполучників у реченні, вміє практично визначати та розрізняти прийменники й префікси у реченнях; знає назви частин мови (іменник, прикметник, займенник, дієслово, числівник, прислівник, прийменник), основні ознаки кожної частини мови.</p>	
<p>Учень/учениця: розрізняє сукупність речень і текст; має уявлення про будову тексту, його тему, заголовок, основну думку; вміє складати і доповнювати текст-розповідь за змістом сюжетного малюнка, за власними спостереженнями, за поданим початком, з використанням опорних слів, плану; вміє складати тексти-описи, тексти-міркування, визначати їхню тему, основну думку, складати план опису (за допомогою вчителя).</p>	<p><u>Текст</u> Поділ тексту на речення, речень – на слова. Тема тексту, заголовок. Основна думка тексту. Будова тексту. Художні, наукові тексти. Текст-розповідь. Текст-опис. Текст-міркування.</p>
<p>Учень/учениця: знає типи речень за метою висловлювання, виділяє головні та другорядні члени речення; вміє доповнювати речення словами, поширювати речення за допомогою запитань, складати окремі речення за малюнками з використанням опорних слів, плану; конструє різні види речення, використовує для цього головні, головні та другорядні члени речення, бачить подібні та відмінні речення в рідній і польській мовах; має уявлення про однорідні підмети та присудки; конструє речення зі звертанням, з однорідними членами речення; має початкові уявлення про просте і складне речення; вміє знаходити сполучники в реченнях.</p>	<p><u>Речення</u> Типи речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні). Головні та другорядні члени речення. Зв'язок слів у реченні. Речення зі звертанням. Речення з однорідними членами речення. Однорідні підмети та присудки (оглядово). Просте і складне речення. Сполучники у реченні.</p>
<p>Учень/учениця: вміє співвідносити написані та вимовлені слова; вміє правильно переносити слова з рядка в рядок, писати велику букву у власних іменах; правильно пише слова з <i>ę, q, en, em, on, om</i>,</p>	<p><u>Правопис</u> Перенос слів із рядка в рядок. Велика буква у власних назвах (іменах, прізвищах, географічних назвах). Правопис слів з <i>ę, q, en, em, on, om</i>. Правопис префіксів <i>roz-, ob-, bez-, z-</i> (<i>s-</i>,</p>

<p>слова з префіксами <i>roz-, ob-, bez-, z- (s-, ś-), wz-, wez-, ws-, wes-</i>;</p> <p>правильно пише <i>nie</i> з іменниками, дієсловами, прийменники з іншими словами, порівнює правопис прийменників і префіксів;</p> <p>уміє списувати з друкованого та рукописного текстів, аналізувати написане за змістом та орфографічними вимогами;</p> <p>безпомилково пише слова зі списку найуживаніших слів.</p>	<p><i>ś-</i>), <i>wz-, wez-, ws-, wes-</i>.</p> <p>Правопис <i>nie</i> з іменниками, дієсловами.</p> <p>Правопис прийменників з іншими словами.</p> <p>Кома перед сполучниками <i>a, ale</i>.</p> <p>Список найуживаніших слів, які викликають труднощі у вимові та написанні:</p> <p><i>Rzeczpospolita Polska, kąpiel, imię, koleżanka, grzeczny, spódnica, rodzeństwo, przebiśnieg, wybrzeże, harcerz, zuch, pociąg, samochód, okręt, przystanek, klasówka, temperówka.</i></p>
--	--

Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти

II цикл навчання:

Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях:

критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію ;

на основі почутого може створювати асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями;

виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення невеличкого власного висловлювання;

визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; коментує зміст текстів, зокрема медіатекстів, зіставляє із власними спостереженнями, враховує думки інших осіб;

висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її;

висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди;

обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створює прості медіатексти відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; за необхідністю використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів;

описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету;

Сприймає, аналізує, критичне оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення свого досвіду:

прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів;

пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює висновки на основі інформації, виявленої в тексті; пояснює зміст простих медіатекстів;

описує емоційний стан персонажів, співпереживає;

висловлює власне ставлення до прочитаних або прослуханих творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту медіатексту;

розуміє мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти;

на основі тексту створює простий план, таблицю;

експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації).

Висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу з дотриманням норм літературної мови:

пише рукописними буквами розбірливо, в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючись норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює невеличкі тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації;

знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного.

Досліджує індивідуальне мовлення при використанні мови для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами та аналізує їх в межах тем за програмою:

аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.